

Úspěšná cesta za profesí snů: do filmařského týmu s plicní hypertenzí

*Plicní arteriální hypertenze je považována za onemocnění spíše dospělého či zralého věku. Může se však objevit i u dítěte. **Martin Pláteník**, který onemocněl v osmi letech, je důkazem, že i s touto závažnou nemocí lze žít plnohodnotný život, mít a realizovat své sny a plány. S třiaadvacetiletým filmařem jsme hovořili o jeho životní cestě s plicní hypertenzí od školních let až k současné profesi.*

Pamatujete si, jaké to bylo předtím, než se objevily první příznaky vašeho onemocnění?

Je složité k tomu cokoli říct, jelikož mě to postihlo v dětském věku – v roce 2009 mi bylo osm let. Pamatuju si, že jsem měl rád pohyb – hrál jsem tenis, začínal s hokejem, ale na víc si nevzpomínám. Byl jsem normální zdravý kluk.

Co vás či vaše rodiče upozornilo, že není všechno v pořádku?

Postupně se objevily potíže s dechem – začal jsem se zadýchávat, omdlíval jsem a pak se to začínalo zhoršovat: byl jsem schopen ujit stále kratší vzdálenost, vystoupat méně schodů, až nakonec jsem měl problém s normální chůzí po rovné zemi, neušel jsem ani tři sta metrů.

Jak dlouho trvalo, než jste dostal svou diagnózu?

Lékaři se nejdříve domnívali, že by mohlo jít o astma – navštívili jsme s rodiči několik specialistů, ale celkem brzo jsem se dostal na kardiologii do Brna. Diagnózu jsem dostal asi do půl roku. Brněnský kardiolog pan primář Pavel

Vít komunikoval s profesorem Pavlem Jansou z pražského Centra pro plicní hypertenzi Všeobecné fakultní nemocnice, který mne doteď léčí.

Pamatujete si, jak jste to jako dítě vnímal?

Nebylo to nic pozitivního. Vlastně to bylo děsivé. Byl jsem dost aktivní, pak se dostavily potíže, a jak se postupně zhoršovaly, nemohl jsem najednou dělat téměř nic. Obtížné byly ty měsíce předtím, než se přišlo na to, co mi je. Vnímal jsem, že se děje něco, co se musí vyřešit, a ta nejistota byla hodně nepříjemná.

A co vaše okolí, spolužáci, rodiče?

V té době jsem sociální vazby příliš nevnímal. Co se rodičů týče, to je asi otázka přímo pro ně, ale určitě to pro ně nebylo jednoduché, museli se naučit s tím vším nějak žít. Byli rádi, když se zjistilo, co to je za nemoc. Pak, během prvních dvou měsíců po stanovení diagnózy, museli zvládnout s mou nemocí nějak „zacházet“. Byli se mnou v Praze na oddělení, kde se učili, jak ředit léky, jak obsluhovat pumpu s kátrém.

Jak to bylo ve škole?

Když se nemoc výrazně zhoršila, už jsem do školy chodit nemohl. Začal jsem dost chybět a s hospitalizací se absence ve škole ještě protáhla. V nemocnici jsem byl dva měsíce, ale do školy jsem nemohl chodit již pár týdnů před hospitalizací.

A co prospěch? Musel jste opakovat ročník, nebo jste skládal rozdílové zkoušky?

Rozdílovky jsem nedělal ani jsem neopakoval. Ve spoustě věcí mi ve škole vyšli vstříc, ale i v nemocnici jsem se snažil učit, co to šlo, takže jsem normálně postupoval dál. Výhodou bylo, že část pobytu v nemocnici byla přes prázdniny, takže jsem prakticky chyběl jenom na konci roku.

Takže léčbu máte nasazenou od hospitalizace.

Ano, od té první hospitalizace. Zpočátku jsem měl infuzní léčbu přes periferní žíly a po několika týdnech mi zavedli centrální žilní katétr, který mám dosud. Samozřejmě to není tentýž, už mám několikátý – ani nevím, kolikrát mi ho měnili. Léčba je však stále takřka stejná, změnil se typ léku, ale aplikace

Martin Pláteník
studuje multimediální
komunikace, ale už
i pracuje u filmu

Zdroj: M. Pláteník

je totožná. Od té doby, co jsem přestal růst, se nemění ani dávkování.

Co je pro vás nejtěžší?

Asi nejistota kvůli katétrům. Poslední roky se často přicpávají, takže nikdy nevím, kdy se ucpou a budu to muset řešit, nebo budu muset podstoupit výměnu, což mě tak na dva měsíce vyřadí z provozu.

Dřív mi říkali, že se nedoporučuje katétr proplachovat, protože lék kape kontinuálně. On však nekape kontinuálně, ale pumpa jej dává v určitých intervalech a mezitím se stihne katétr přicpat. Takže jsme se domluvili s katetrizačním centrem na proplachování jednou měsíčně buď u nich, nebo v Břeclavi v nemocnici, kterou mám spádově blíže. Když je to akutní, protože někdy katétr měsíc průchodný nevydrží, proplachuji si jej sám. Jednou jsem byl na pohotovosti s tím, že se mi katétr ucpal, ale oni stejně nevěděli, co s tím. Tak jsem si tam jen vzal stříkačku a propláchl si jej sám.

Jste v kontaktu s pacientem s podobnou diagnózou?

Moc ne. Když jsem na kontrole, sestřička mě občas požádá, zda bych nemohl promluvit s novým, nezkušeným pacientem o tom, co taková nemoc

a léčba obnáší. V mých začátcích nám vlastně nikdo skoro nic neřekl, ale organizovaná podpora a pomoc mezi pacienty by byly určitě přínosné.

Co pomohlo vám?

Velice důležité bylo vymyslet, jak upevnit a nosit infuzní pumpu. Bylo těžké najít řešení, které by neomezovalo fyzicky. Taška přes rameno, co jsem dostal, není moc praktická, brání v jakémkoli pohybu, protože hadička pořád lítá kolem. Prostě to není úplně geniální. Přínosem byla změna léku na novou formu, která je stabilní při pokojové teplotě. Dříve jsem s sebou nosil ještě ledovány.

Takže nyní vám už pumpa nepřekáží?

Samozřejmě, že překáží. Je trochu paradoxní, že za 15 let, co pumpu používám, se nezměnila. Je pořád stejná. Myslím si, že by inovaci zasloužila.

Můžete říct, jaká je v současné době vaše denní náplň?

Stále studuji na vysoké škole, na Univerzitě Tomáše Bati na Fakultě multimediálních komunikací. Právě jsem odevzdal bakalářskou práci na téma Světelná dramaturgie v americkém thrilleru.

Takže směřujete k tomu být osvětlovačem a kameramanem?

V současnosti už i pracuji u filmu: dělám kameramana nebo osvětlovače, takže se tím už při škole dokážu uživit. U nás máme štěstí, že na to, jak relativně malá země jsme, se u nás točí docela dost zahraničních filmů.

Chtěl bych se spíš věnovat narativní tvorbě – seriálové nebo filmové. To je samozřejmě těžší než produkce reklam, kterých se u nás přirozeně točí podstatně víc, ale mě baví mnohem víc seriály, co jsem dělal, nebo filmy, na které se chystám v blízké budoucnosti.

Dělal jsem pomocného osvětlovače, když se tady ve Zlíně točil seriál Sex O'Clock pro Voyo, a to v obou sériích. A pak jsem byl hlavním osvětlovačem, když Divadlo Mír točilo seriál Krematorium.

A čeho byste chtěl v životě dosáhnout?

Chtěl bych se dostatečně uchytit v oboru, aby mě lidi znali. Většina produkce se realizuje v Praze. I když tam jezdím rád, nechce se mi tam bydlet celý život. Takže bych si přál, aby mi volali, i když třeba budu ve své rodné Břeclavi. Ideální by bylo, kdyby se mi podařilo stát se v nějakém krátkodobějším horizontu alespoň trochu známým nebo úspěšnějším či fungujícím gafferem, což je hlavní osvětlovač, a postupně se vypracovat na hlavního kameramana. Zatím mi nepřijde, že jsem na to dostatečně vzdělaný a připravený, musím ještě zvládnout mnoho věcí. Práci gaffera беру jako dobrou přípravku právě na hlavního kameramana.

Takže třeba jednou si vás pozvou na natáčení Mission Impossible?

Třeba, to je ale hodně ambiciózní, to si nedokážu vlastně představit. Stačilo by mi, kdybych se na takových velkých projektech mohl podílet jako podpůrná složka někde hluboko dole. Vnímám v tom velkou organizační náročnost, takže zatím si na to netroufám. Ale třeba někdy v budoucnu ano.

Ted' si o prázdninách budu točit jeden celovečerní film jako osvětlovač, tak si poprvé vyzkouším nějakou z těch hlavních rolí a uvidím, jaké to bude.

Marta Šimůnková